

Téma 2.:

- **Dvorská (kurtoazní) láska**
a její obraz v rané italské poezii

rekapitulace

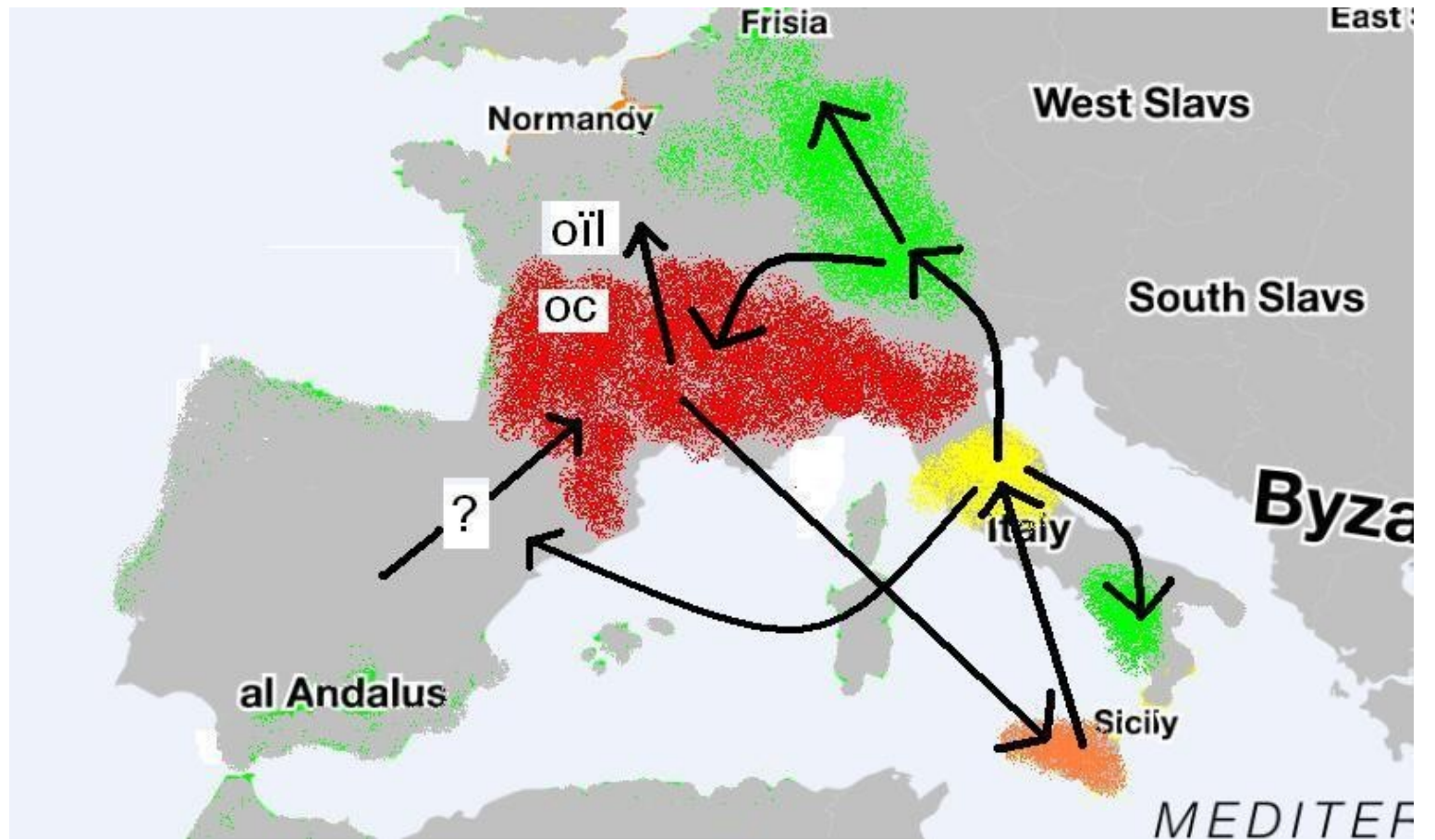
??? (původci či inspirace sporná)

asi 1100 >

trubadúři (okc. trobador /trubadúr/)

truvéři (fr. trouver)

minnesängři (minne = staroněmecky
láska, dnes se rozumí “ta jejich”)

jak ovládla Itálii

asi 1230-1250

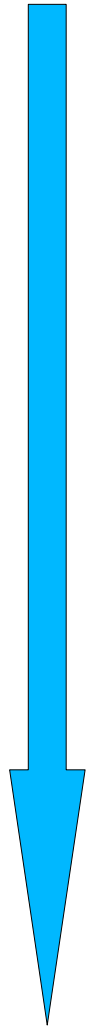
tzv. Sicilská škola (dvůr císaře
Fridricha II.)

první Toskánci

Dolce stil novo

symbolické završení = Petrarca

petrarkismus...

trubadúrská láska jako...

- nadřazenost milé
  - bude se dále vyvíjet v Itálii až v její zbožštění
- slast z utrpení z neopětované lásky
  - v antice by bylo nepochopitelné, snad vliv arabské poezie? Mučedníci lásky
- cit, který zušlechtuje
  - stálost v lásce a sebeodříkání přináší osobní zušlechtění
- vazalská služba
  - zamilování prožívané jako služba lennímu pánovi, za tuto službu náleží odměna

trubadúrská láska jako...

- a to vše ve vytríbené formě
  - komplikovaná veršová témata, ekvilibristika rýmu (např. mot-refranh, sextina - viz Arnaut Daniel *Lo ferm voler qu'el cor m'intra* v Antologii
  - apod.)

literární provoz a jeho změny...

-
- ← takto fungující poetika trobar však v Okcitánii a ve Francii, kde stále vládnou lenní vztahy
    - snad proto ta služba, Senhor atd.
  - v Itálii si této panující módy všimnou nejprve vzdělanci, úředníci, byrokraté (Sicílie) a poté měšťtěníni
    - a logicky jsou jejich chápání této “jemné lásky” a jejích atributů jiná

Sicilská škola

- asi 1230-1250
- na dvoře krále sicilského a “imperator et rex romanorum”, tj. Říše římské národa německého (a českého) Fridricha II. Štaufského (...1197-1250, it. Federico II di Svevia)

Šváb na Sicílii?

- Byzantinci>Arabové>Normané > Konstance z Altavily (Hauteville) a syn Barbarossy (Jindřich IV. Štaufský)
  - jejich syn Fridrich II. tedy napůl Norman, napůl Němec sídlící na jihu Itálie, arabský vliv
- Na rozdíl od severního feudalismu, zde z důvodu předchozí politické tradice Arabů a Normanů = centralizovaný stát
  - proto ti úředníci, byrokraté

Sicilská škola

- centralizovaný stát funguje pomocí úředníků
  - ti jsou na Fridrichově (později Manfredově) dvoře a navíc skládají písně
- literární vlivy trubadúrů a minnesängu (z trubadúrů vzešlého)
  - severoitalští trubadúři (Sordel)
  - minnesangři ve spojení , např. Walter von der Vogelweide
  - také vliv arabské civilizace na Sicílii?

škola učedníků

- Fridrich II.
- Jacopo da Lentini
  - v antologii *Navštívení krásy* (s. 12-13)
  - fin'amor bez rafinované slupky

La bellezzze che 'n voi pare   [si manifesta]
mi dstringe*, e lo sguardo   [tormenta]
de la cera*.   [vostro aspetto]*

*La figura piacente
lo core mi diranca*:   [sradica]
quando voi tengo mente,
lo spirito* mi manca   e torno in ghiaccio.   [il respiro]
Né mica mi spaventa
l'amoroso volere
di cio che m'atalenta,
ch'eo no lo posso avere: und'eo mi sfaccio*.   [sono distrutto]*

Iacopo da Lentini, Guiderdone aspetto avere, vv. 46-56

první Toskánci

- Guittone z Arezza (asi 1235-1294)
  - a jeho následovníci
  - např. Bonagiunta Orbicciani

Dolce stil novo (1270-1310)

- Po předešlých italských básnících 13. století skupina, která se vyrovnala vytríbeností nejlepším trubadúrským skladbám
  - přetavila jejich ducha do modernější podoby (pro nás již zcela blízké)
  - a zároveň uznala trobar jako svůj vzor a tím vybudovala jeho slávu (protože pro moderní evropskou kulturu jsou zakladateli Dante a Petrarca)

Dantova reportáž...

*Ma dí s'i' veggio qui colui che fore
trasse le nove rime, cominciando
Donne ch'avete intelletto d'amore*

*E io a lui: I' mi son un, che quando
Amor mi spira, noto, e a quel modo
ch'e' ditta dentro vo significando*

*O frate, issa vegg'io, - diss'egli, - il nodo
che 'l Notaro e Guittone e me ritenne
di qua dal dolce stil novo ch'i' odo!*

*Purgatorio, XXIV, vv. 49-57
(setkání s Bonagiuntou Orbiccianim)*

přínos stilnovismu

- “Jsem ten, kdo zaznamenává, co mi Láska vnuká, a takto vyjadřuji navenek, co mi [Láska] diktuje uvnitř”
  - “trobador [básník] musí vědět, proč zpívá, jeho píseň musí mít existenciální motivaci, a tu každý básník nalezne pouze v sobě, ve svém vnitřním životě”

(prof. Jiří Pelán v Jaufres Rudel: *Vzdálená láska*, Praha Opus, 2013, s. 86)

přínos stilnovismu

- “Dante ovšem tuto myšlenku našel spíše u mystiků školy sv. Viktora v Paříži, kteří zdůrazňovali, že o lásce k Bohu nemůže mluvit ten, kdo nepocítil sám v sobě její sílu: Solus proinde de ea digne loquitur qui secundum quod cor dictat interius, exterior verba componit.”

(prof. Jiří Pelán v Jaufres Rudel: *Vzdálená láska*, Praha Opus, 2013, s. 86)

rozdíl od trobar?

- nejenže jsou lenní vztahy minulostí, ale zároveň duchovnějši prožívání křesťanské víry
  - později to posílí vliv neoplatonismu
- novinka stilnovistů = donna angelicata
  - žena krásná jako andělský posel z nebes
  - žena jako ztělesnění Boží čistoty a vznešenosti
  - u trubadúrů láska zušlecht'ovala, zde andělská láska přibližuje k Bohu

rozdíl od trobar?

- víra se tedy skloubí s láskou
  - srov. závěrečné verše *Al cor gentil...*
  - stilnovista velebil milovanou ženu slovy, jimiž lze opěvovat jen Boha
  - on však vysvětluje = zdála se být andělem z tvého království, a proto není má chyba, že mě to zmátlo

*Al cor gentil rempaira sempre amore
come l'ausello in selva a la verdura;
né fe' amor anti che gentil core,
né gentil core anti ch'amor, natura:
ch'adesso con' fu 'l sole,
sì tosto lo splendore fu lucente,
né fu davanti 'l sole;
e prende amore in gentilezza loco
così propriamente
come calore in clarità di foco.*

(...)

*Donna, Deo mi dirà: «Che presomisti?»,
siando l'alma mia a lui davanti.*

*«Lo ciel passasti e 'nfin a Me venisti
e desti in vano amor Me per semblanti:
ch'a Me conven le laude
e a la reina del regname degno,
per cui cessa onne fraude».*

*Dir Li porò: «Tenne d'angel sembianza
che fosse del Tuo regno;
non me fu fallo, s'in lei posi amanza».*

*Guido Guinizelli, Al cor gentil
rempaira sempre amore*

*Vén da veduta forma che s'intende,
che prende - nel possibile intelletto,
come in subietto, - loco e dimoranza.
In quella parte mai non ha possanza
perché da qualitate non descende.*

Guido Cavalcanti, Donna me prega (2. sloka)

Francesco Petrarca (1304-1374)

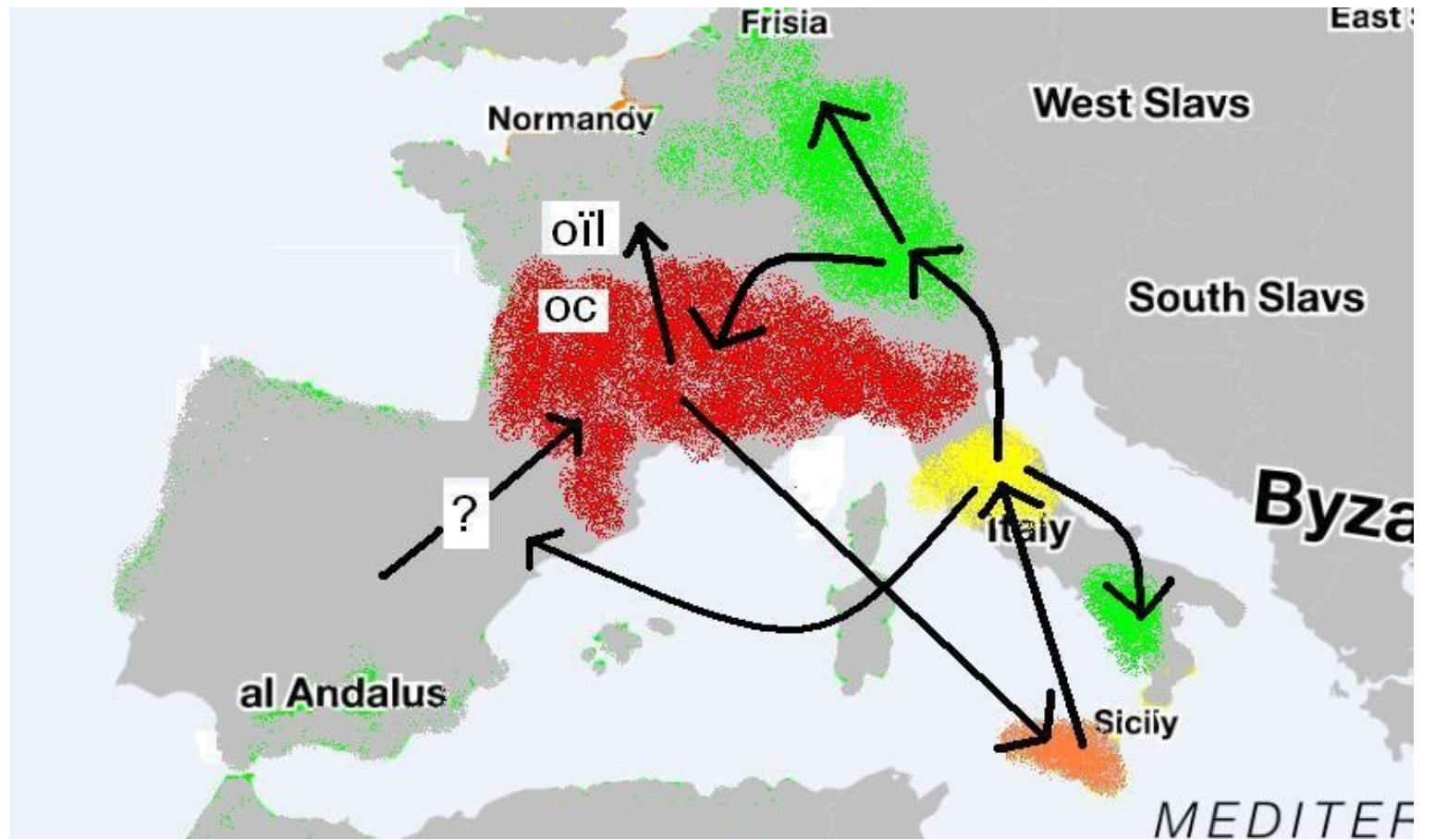
- Považoval se za humanistu a většinu děl složil latinsky
  - Dokonce právě ty považoval za vrchol své tvorby
  - Básně v lidovém jazyce byly méně důležité ale i jim věnoval mnoho energie > psal je celý život a na konci je uspořádal do souboru s pevnou strukturou
    - Rerum vulgarium fragmenta (Canzoniere)

petrarkismus

- Petrarca se stal a na dlouhá staletí zůstal nedostižným vzorem lyrické (především milostné) poezie
  - Etabloval témata (první setkání, první pohled, video meliora atd.)
- Jeho obdivovatelé vytvořili “manýru” **petrarkismu**, který dosáhl v Evropě vrcholu v 15. a 16. století a vyvolal dokonce bouřlivou opozici v estetice tzv. antipetrarkismu
  - O tom všem pokračujeme v hodině číslo 9/7?

*Era il giorno ch'al sol si scoloraro
per la pietà del suo fattore i rai,
quando i' fui preso, et non me ne guardai,
ché i be' vostr'occhi, donna, mi legaro.*

*Tempo non mi pareva da far riparo
contra colpi d'Amor: però m'andai
secur, senza sospetto; onde i miei guai
nel commune dolor s'incominciaro.*

*Trovommi Amor del tutto disarmato
et aperta la via per gli occhi al core,
che di lagrime son fatti uscio et varco:*

*però al mio parer non li fu honore
ferir me de saetta in quello stato,
a voi armata non mostrar pur l'arco.*

Kde studovat?

- CECCHI – SAPEGNO, *Storia della Letteratura Italiana*, sv. I-II, Garzanti, 1970 (1965).
- ALBORG, *Historia de la literatura española*, sv. I, Gredos, 1986 (1966).
- RIQUER, Martín de, *Los Trovadores*, sv. I-III, Barcelona, 1975.

*Ústav romanistiky
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích*

kurz: Přehled vývoje románských literatur

rok: 2011/2012

přednáší: Josef Prokop

<http://uro.ff.jcu.cz>